

Rozhýbaný kraj

November / 2021

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNY
KRAJ

Nádej pre Sobranecké kúpele

Príležitosť nielen pre Sobrance, ale pre celý východ. Župa zachraňuje vzácne dedičstvo po našich predkoch. Rozhodla sa dať druhú šancu niekdajším vychýreným kúpeľom.

**Krajský
Sociálny podnik
pomôže aj vám**

Kúpeľný kraj

Na východe nič nie je. Takýto odkaz nám raz poslal jeden slovenský politik z Bratislavy, ktorý nás tu na východe rád zanedbával. Možno sa mu to tak zdalo. Veľa hodnotných podnikov a kedysi vážených inštitúcií sa rozpredalo, rozkradlo a nechalo spustnúť – často práve vďaka tým politikom z Bratislavy, ktorí si nevidia na koniec nosa, nie ešte na druhý koniec republiky.

Škrelo ma to a viem, že to škreie aj vás. Preto som sa rozhodol, že kým budem županom, pokúsím sa v našom kraji zachrániť všetko historické a hodnotné, na čo naši predkovia boli právom hrdí. Táto záchrana prichádza v hodine dvanástej, podobne ako v prípade Turzovských kúpeľov prednedávnom.

Sobranecké kúpele robili východu dobré meno už pred storočím, liečivé vody sa od nás vozili do celého Uhorska. Už po druhej svetovej vojne sa s týmto naším župným bohatstvom začalo nezodpovedne narábať.

Máme však tú blahodarnú vodu a stojí aj časť historického areálu. Nenecháme ju spadnúť, nájdeme pre kúpele investora a rozhýbeme v nich život. Ďakujem krajským poslancom, že túto záchranu podporili.

Sme na začiatku cesty, musíme byť trpezliví. Kúpele nie sú len na liečenie tela a duše. Znamenajú nové pracovné miesta a bohatší turistický ruch. Obe u nás v župe potrebujeme. Obnovenie Turzovských a Sobraneckých kúpeľov bezprostredne pomôže ťažko skúšaným lokalitám.

A budú zdrojmi našej hrdosti, ktorými sa radi popýšime pred svetom. Potom si azda všimnú východ aj páni v Bratislave.

Sme na začiatku cesty, musíme byť trpezliví.

Rastislav
Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

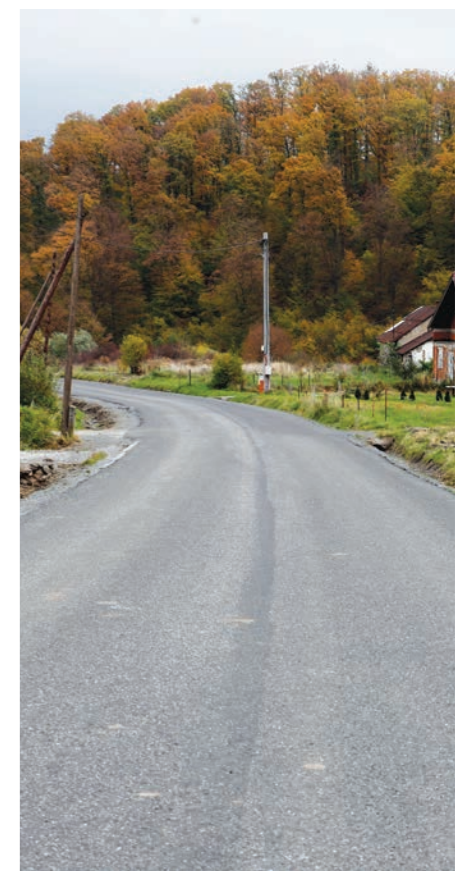
Obsah

Romathan na vlastnej scéne

Divadlo Romathan, ktoré je jediné svojho druhu na Slovensku, má po prvý raz za svoju 30-ročnú históriu vlastnú scénu. Novú éru začalo písať na Továrenskej ulici v Košiciach. Interiér pre divadelníkov zrekonštruoval Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja.

str. 8

Nové koberce na krajských cestách

Krajskí cestári majú plné ruky práce aj v jesenných mesiacoch. Nový asfaltový koberec si určite zaslúžila aj vozovka na trase medzi obcami Ploské-Ortáše a Vtáčkovce. Cestu župa zrekonštruovala po takmer 50-tich rokoch.

str. 10

Rozhovor s Jozefom Plachým

Bol účastníkom štyroch olympiád, majstrom Československa aj Európy. Niet väčšej bežeckej legendy v našej krajine, ako je Jozef Plachý. V rozhovore prezradil, prečo vymenil futbal za kráľovnú športu, ale aj to, aké to je patriť medzi najlepších bežcov na svete.

str. 3 - 4

Rozhovo

s Jozefom Plachým

“Myslím, že každý človek, ktorý robí niečo poctivo, a to v hociktorom odvetví, dokáže uspieť.

Slovenská bežecká legenda pochádza z Košického kraja. Jozef Plachý bol účastníkom až štyroch olympijských hier, je devätnásobný majster Československa v behu na 800 metrov, dvakrát majster Československa v behu na 1500 metrov, európsky víťaz a halový majster Európy z roku 1972. Takisto je držiteľom jedného svetového, štyroch európskych a deviatich československých rekordov. Niet väčšej športovej legendy, ktorá by si zaslúžila Cenu predsedu Košického samosprávneho kraja viac. Jozef Plachý si ju prevzal pred niekoľkými týždňami.

Máte za sebou úspešný športový príbeh. Mali ste len 19 rokov, keď vaša kariéra nabrala raketový štart. Ako sa z mladého chlapca z Košíc stane športová legenda?

Tak ako mnohí iní športovci, aj ja som predtým skúšal rôzne iné športy. Hral som stolný tenis, plával som, nebola mi cudzia ani gymnastika a skoro som bol aj futbalistom. Mal som však výborného telocvikára, volal sa Vrabec, ktorý chcel, aby deti vyskúšali rôzne disciplíny, a potom si vybrali tú, ktorá ich najviac baví alebo sú v nej najlepší. V polovici 60. rokov som sa aktívne začal venovať atletike a v roku 1965 som vyhral druhé miesto v cezpoľnom behu na majstrovstvách Československa. Ďalší rok som už stál na najvyššom stupni víťazov.

Ako sa pri behu cítite dnes?

Beh je najprirodzenejší šport. Narodil som sa už veľmi dávno. Niekedy to už ani nepočítam, ale na niektoré momenty nikdy nezabudnem a myslím, že ani behať.

Hovorí sa, že dnešné deti k svojim povinnostiam pristupujú viac pohodlne. Myslíte si, že voči učiteľom alebo trénerom majú menší rešpekt ako kedysi?

Za každým úspechom je kus driny. Právomoci učiteľa - telocvikára boli kedysi iné. Povieť to takto. Mal som to šťastie, že každý musel mať biele tričko a červené trenírky, dievčatá modré. Myslím tým, že sme mali režim, na nástupe museli byť všetci a keď sme robili výmyky, musel ich robiť každý. Ja osobne chcem dať deti do pohybu. V Košiciach nesiem záštitu nad podujatím s názvom Plachého míľa, ktoré sa tento rok konalo po trinásty raz a takisto organizujeme bežecké podujatie aj v Medzeve. Teší ma, keď vidím, ako sa deti snažia dobehnúť do cieľa, najmä tie najmenšie. Je potrebné, aby sme mládež rozvíjali a dostali z masového športu do výkonnostného a postupne až k vrcholovému na olympiádu. Budem sa deťom venovať, dokedy budem môcť.

Začínali ste futbalom a nakoniec ste sa stali bežcom. Viete si predstaviť, že by ste ostali pri kolektívnom športe?

Pravdu povediac, ja som nikdy nechcel robiť kolektívny šport, ale indi-

viduálny. Možno aj preto som skončil pri behu. Chcel som si všetko vydrieť sám. Môj syn je však futbalista, hrá prvú futbalovú ligu a moja vnučka je zas šikovná plážová volejbalistka. Myslím, že každý človek, ktorý robí niečo poctivo, a to v hociktorom odvetví, dokáže uspieť. Je taký citát - Nie je majster ten, ktorý začne, ale ktorý prácu dokončí. To je základ. Každý sme individuálny, nikto nie je rovnaký, ale všetci môžeme byť v niečom lepší ako tí ostatní.

“**Nie je majster ten, ktorý začne, ale ktorý prácu dokončí. To je základ. Každý sme individuálny, nikto nie je rovnaký, ale všetci môžeme byť v niečom lepší ako tí ostatní.**

V roku 1967 si vás pod svoje krídla zobral tréner Jan Liška, splnili ste limit na osemstovke a dostali ste sa na Olympijské hry v Mexico City, ktoré sa konali o rok na to. Skončili ste piaty. Takisto ste niekoľkonásobný majster Československa aj majster Európy. Ktorý moment vo vašej kariére bol najsilnejší?

Mal som 19 a bol som najmladší v československej výprave. V semifinále som zabehol juniorský svetový rekord v čase 1:45,9 min. Vo finále som

dosiahol na stotinu presne rovnaký čas a získal 5. miesto. K medaile mi chýbali 0,2 sekundy. Bolo to úžasné a najúžasnejšie bolo na tom to, že som bol v prvej desiatke ako jediný Slovák. Presadiť sa medzi atlétmi z Afriky, ktorí sú v behu vynikajúci, je ťažké. Olympiáda je veľká vec, je to niečo neskutočné. V roku 1969 v súboji Európa - Amerika v Stuttgarte som dosiahol jeden z najväčších úspechov kariéry. S časom 1:45,4 min som triumfoval v behu na 800 m. Tento československý rekord nebol prekonaný až štyri desaťročia. No moje najkrajšie pocity boli, keď som stál na najvyššom stupni víťazov, napríklad na Majstrovstvách Európy, a počul som našu hymnu.

Boli ste mladý, pohľadný a úspešný športovec. Určite sa za vami obzeralo mnoho žien...

Viete, v tej dobe to bolo asi oveľa ľahšie s tými ženami ako dnes. Boli asi menej emancipované. Samozrejme, to myslím nadnesene. Mal som viacero pekných priateľiek, priznávam, ale nakoniec som sa oženil s mojou krásnou manželkou.

Žijete v Košiciach aj v Prahe, ako však spomínate na svoj rodný Košický kraj?

Narodil som sa tu a tým to všetko začalo. Mnohokrát som reprezentoval náš krásny kraj, vždy som pociťoval istú hrdosť. Pochádzam zo skromných pomerov. Môj otec bol murár a keď prechádzam po košických uliciach a vidím, čo zanechal som pyšný. Nemali sme toho veľa, ale mal som šťastie na dobrých ľuďoch okolo seba, trénerov, ktorí mi pomáhali. Za 18 rokov reprezentácie mám za sebou 1250 pretekov. Atletika je kráľovná športu a chcel som dokázať, že mám na to byť individuálny športovec.

Ste jeden z našich najúspešnejších športovcov. Nedávno ste si za svoje bravúrne úspechy prevzali najvyššie ocenenie kraja, čo to pre vás znamená?

Ocenenie ma, samozrejme, veľmi potešilo. Som rodený Košičan a som rád, keď ma niekto ocení aj doma.

Kraj vdýchne život Sobraneckým kúpeľom

Chce im vrátiť zašlú slávu, východniarom dať prácu v regióne a rozhybať cestovný ruch.

Kedysi patrili medzi vychýrené liečebné kúpele. Vyhľadávané boli nielen medzi obyvateľmi Uhorska, hostia prichádzali aj z Ruska, Moldavska či Poľska. Svoje najlepšie obdobie zažili v medzivojnovom Československu. Miesto bývalých obľúbených kúpeľov však takmer dve desaťročia chátra. Košický samosprávny kraj ich chce zachrániť, revitalizovať a vrátiť im zašlú slávu, ktorú si zaslúžia. O ich osude koncom októbra rozhodovali na zasadnutí zastupiteľstva KSK krajskí poslanci, ktorí takmer jedhlasne odsúhlasili ich kúpu. Viacerí poslanci označili investíciu za novú nádej nielen pre okres Sobrance, ale celý Zemplín. Podobne ako Turzovské aj Sobranecké kúpele ležia v okrese, ktorý nevyhnutne potrebuje nové príležitosti na rozvoj. Budúci kúpeľný areál by mohol do Sobraneckého okresu

priniest nové pracovné miesta, ktoré budú spojené s následnými službami a zásobovaním pre kúpeľný podnik. Bol by to impulz pre podnikateľské prostredie, turistický ruch a rôzne ďalšie služby v regióne. Po celkovej revitalizácii areálu bývalých Sobraneckých kúpeľov by mohlo toto miesto slúžiť ako významný turistický bod na Zemplíne s ponukou zdravotného turizmu.

Voda sa rozvážala po celom Uhorsku

Prvá písomná zmienka o kúpeľoch pochádza z roku 1336. Jedným z posledných vlastníkov kúpeľov bol gróf Sándor Sztáray, ktorý ich neskôr v kronike opísal ako slané liečivé

studne. Najväčší rozmach nastal v 80. rokoch 19. storočia. V tomto období sa hovorilo o štyroch soľných prameňoch Tržnej Tibavy. Za čias monarchie vodu dokonca rozvážali vo fľašiach po celom Uhorsku. Rozmach pokračoval aj v medzivojnovom období už v samostatnej Československej republike. „Ako liečebné kúpele zanikli po druhej svetovej vojne a odvtedy už ako kúpeľný podnik nikdy nefungovali,“ povedala MUDr. Janka Zálešáková, predsedníčka Asociácie slovenských kúpeľov a viceprezidentka Európskeho zväzu kúpeľov. V Almanachu Lázní Československej republiky z roku 1949 sa uvádza, že toho času už neboli v prevádzke. V Balneografii Slovenska, ktorá vyšla o dva roky nato, sa zas píše: „Vojna zničila kúpele a doteraz nie sú vybudované.“ „Bývalý kúpeľný areál sa neskôr stal rehabilitačným oddelením Okresného ústavu národného zdravia v Michalovciach, kde sa využívali aj zdroje miestnej sírnej vody. Bývalé Sobranecké kúpele teda fungovali ako nemocničné oddelenie,“ dodáva Janka Zálešáková. V publikácii Minerálne vody Slovenska z roku 1977 sa uvádza, že v prameni sa nachádza obsah sulfánu (sírovodíka). Podľa súčasne platnej legislatívy môže byť voda označená ako sírna a uznaná za liečivú štátnou kúpeľnou komisiou MZ SR, ak obsahuje minimálne 1 mg sulfánu v litri vody. Sobrance podľa Zálešákovovej majú aj výbornú polohu, keďže nie sú ďaleko od hraničných

štátov ako Ukrajina a Poľsko. „Určite sa ich oplatí zachrániť, o tom nie je pochyb. Práve prírodné vody so zvýšeným obsahom plynov, ako je sulfán (prípád aj Sobrance), alebo oxid uhličitý sú z pohľadu kúpeľnej medicíny veľmi cenené. Bolo by veľmi dobré, ak by sa liečebné kúpele v Sobrančiach obnovili, a to najmä teraz, v období, kedy sa liečebné kúpele v celej Európe stále viac podieľajú aj na preventívnych programoch zlepšovania kvality života viazanej na zdravie,“ dodáva Janka Zálešáková. Obyvatelia sa v priestoroch kúpeľov rehabilitovali až do roku 2004, odvtedy sú pramene neďaleko Sobrance nevyužívané. Voda je však vhodná na liečbu žľzných, žalúdočných a črevných ochorení. Jej blahodarné účinky pomáhali aj pri problémoch s pohybovým ústrojenstvom. Často sa tu liečili aj kožné choroby, ako napríklad psoriáza.

Najvernejšia spoločníčka cisárovnej

Zaujímavosťou je, že v Sobrančiach žila grófka Irma Sztáray, ktorá bola dvornou dámou a najvernejšou spoločníčkou rakúskej cisárovnej Sissi, manželky cisára Františka Jozefa I.. Narodila sa 10. júla 1863.

V tom čase určite nikto netušil, že sa toto malé dievčatko zapíše do dejín monarchie. V roku 1894 sa Irma zdržiavala v okolí Sobrance, kde ju zastihol tzv. pozývaci list od cisárovnej. Údajne si ho prečítala po návrate z výletu na Morské oko. Irmu si Sissi obľúbila za veľmi krátky čas, o čom svedčí aj to, že sa stala dámou Rádu hviezdneho kríža, na čele ktorého bola cisárovná. Vraví sa, že Irma často navštevovala vtedajšie Sobranecké kúpele a nosila vodu až na cisársky dvor. Irma panovníčke obetovala takmer celý svoj život. V jej náručí dokonca Sissi aj zomrela, keď bol na ňu spáchaný atentát talianskym anarchikom Luigim Luchenim. Bodol ju do hrude pilníkom. Po smrti cisárovnej sa Irma utiahla do dnes už neexistujúceho kaštieľa v Sobrančiach. Zomrela 3. septembra 1940.

Čo bude nasledovať?

- Kraj vyhlási obchodnú súťaž, aby určil charakter a rozsah služieb, ideálnych pre budúci zámer v areáli kúpeľov.
- Nasledovať bude architektonická súťaž, ktorá priblíži vizuál kúpeľného areálu.
- V ďalšom kroku župa pripraví projektové zámery na financovanie nebiznisovej časti z eurofondov.
- Po tejto príprave bude hľadať súkromného investora, ktorý sa ujme financovania a prevádzky kúpeľov.

Sociálny podnik KSK pomáha aj v záhrade

Po prvej úspešnej divízii Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja Stavba už úspešne funguje aj druhá prevádzka – Dom a záhrada.

Ako fungujú poukážky?

Novinkou Sociálneho podniku KSK je, že pri platbe za starostlivosť o domácnosť a záhradu je možné využiť aj servisné poukážky v dvoch farbách. Poukážky modrej farby sú určené pre širokú verejnosť, tie v ružovej farbe si môžu zakúpiť sociálne odkázané osoby, ktoré môžu služby krajského sociálneho podniku využiť s 50-percentnou zľavou. Zakúpiť je ich možné na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny na Staničnom námestí 9 v Košiciach.

Župný Sociálny podnik pomáha ľuďom, ktorí si pre zdravotné či iné dôvody doposiaľ len s ťažkosťou hľadali prácu. Šikovní východniari dostali šancu sa vďaka kraju uplatniť a majú za sebou už niekoľko projektov. Pomáhali napríklad pri rekonštrukcii budovy na Továrenskej ulici, kde dnes sídli divadlo Romathan a aktuálne pracujú aj na výstavbe komunitného centra na Luníku IX. Sociálny podnik sa osvedčil, a preto sa rozšíril o ďalšiu prevádzku. Zamestnanci pomáhajú v záhrade, napríklad s kosením, strihaním stromov či so zberom úrody. Sociálny podnik Košického samo-

správneho kraja na začiatku zamestnával 7 ľudí, aktuálne v ňom pracuje už 32 znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, z toho prevádzka Dom a záhrada zamestnáva 9 ľudí. Okrem zberu úrody či kosenia sa na Sociálny podnik KSK môžu ľudia obrátiť, ak potrebujú pomoc s nákupmi, alebo s upratovaním v domácnosti, napríklad so žehlením, umývaním okien či praním. Objednať služby si je možné prostredníctvom formulára, ktorý je zverejnený na webovej stránke Sociálneho podniku KSK.

Romathan má nový domov

Interiér pre divadelníkov zrekonštruoval Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja.

Ubehli už tri desaťročia, odkedy profesionálne národnostné divadlo, jediné svojho druhu na Slovensku a jedno z mála na starom kontinente, odohralo svoju prvú divadelnú hru. Romathan sa skĺbením entuziazmu a profesionality snažil každý rok vytvoriť inscenácie plné citov, vášne aj lásky. Postupne začali osloviť nielen rómske, ale i nerómske publikum. Divadlo, ktorého zriaďovateľom je Košický samosprávny kraj, tentoraz začína novú éru, a to na svojej vlastnej domovskej scéne. Z budovy na Štefánikovej ulici v Košiciach, ktorá je v havarijnom stave, sa divadelníci počas leta presťahovali do čerstvo zrekonštruovaných priestorov na Továrenskú ulicu 3. V novom sídle sa nachádza divadelná sála s multifunkčným pódium a

hľadiskom pre približne 80 divákov, skúšobňa pre tanečníkov, orchester i spevákov, šatne aj kancelárie. „Na približne 20 nákladných autách sme si postupne previezli celú našu 30-ročnú históriu. Zoznamujeme sa s novým miestom, ktorému sme vďační predovšetkým za teplo, kúrenie a príjemné miestnosti s novým nábytkom,“ povedal riaditeľ Divadla Romathan Karol Adam. Interiér budovy župa zrekonštruovala s pomocou Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja. Nové sídlo má bezbariérový prístup, čo znamená, že na divadelné predstavenia sa bude môcť pozrieť každý. V polovici novembra uvedie Romathan na novej scéne svoju prvú premiéru Testament.

Zachraňujeme pýchu Zemplína

Príbeh Zemplínskeho múzea sa nepísal ľahko a jeho cesta bola kľukatá.

Košický samosprávny kraj si dal záväzok, že v bývalom kaštieli rodu Sztáray, kde sídli Zemplínske múzeum, opraví všetky budovy, ktoré sú jeho súčasťou, vrátane vonkajšieho areálu. V jeseni 2019 dokončila župa rekonštrukciu hlavnej budovy kaštieľa, vďaka čomu mohlo Zemplínske múzeum v Michalovciach po štyroch rokoch otvoriť svoje brány pre verejnosť. Nedávno prešla obnovou Zimná záhrada, ktorá bude slúžiť

na organizovanie kultúrnych podujatí, výstav či vzdelávacích aktivít. Súčasťou rekonštrukcie bola aj realizácia archeologického prieskumu, v rámci ktorého bol objavený pôvodný systém podlahového vykurovania. Stavebný ruch sa bude zo Zemplínskeho múzea ozývať aj v ďalších mesiacoch. Tentoraz stavebníci začali s obnovou koniarne. V prvej etape bude opravená poškodená strecha, následne aj fasáda a interiér.

V súčasnosti sa v priestoroch koniarne nachádza prírodovedná expozícia, ktorá je najnavštevovanejšou expozíciou Zemplínskeho múzea. Pozostáva z viac ako 300 preparátov vtákov a desiatok cicavcov. Kvôli rekonštrukcii je pre návštevníkov dočasne zatvorená.

Príbeh hrdinky z kraja - Helena Kašická

„Nemusíš vedieť chodiť len preto, aby si mohol tancovať. Tancovať môže každý, aj keby to malo byť len palcom na ruke,“ vraví naša najúspešnejšia reprezentantka v tanci na vozíku Helena Kašická.

Je držiteľkou mnohých medailových umiestnení na najvyšších svetových súťažiach, viacnásobných titulov majstrov Európy a sveta. Nedávno získala aj Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja. Už ako malá si hovorila, že raz bude tanečnicou. Nakoniec svoj sen premenila na skutočnosť. „**Spočiatku som tancovala len pre zábavu, nevnímala som to ako šport. Keď Peter Vidašič, ktorý bol neskôr aj môj tanečný partner založil tanečný klub Elegance v Košiciach, uvedomila som, čo je to drina.**“ Vďaka svojmu talentu precestovala takmer celý svet. „**Za najväčší úspech som vždy považovala to, že ma Peťo pochválil. Naučil ma byť súťaživou, najlepšou. Prvú zlatú sme vyhrali na majstrovstvách v Minsku. To, že sme prví, som si uvedomila až keď zaznela hymna.**“

„**Je to úžasný pocit a ešte lepší je, keď dokážete svoj titul obhájiť.**“ Helena dodáva, že najlepšie sa jej tancovalo doma v Košiciach. „**Je to úplne iný pocit tancovať pred známymi, pred domácim publikom. Veľmi ma to dojalo.**“ S tancom oficiálne skončila v roku 2016 práve na Majstrovstvách sveta v tanci na vozíku v Košiciach. Začala sa venovať trénerskej činnosti. „**Chýbal mi však tanec, a tak som rozmýšľala, že by som mohla súťažiť single. Peťo totiž so mnou tancovať nemohol, keďže je vedúci sekcie tanca na paralympijskom výbore.**“ Východniarke však tanec vo dvojici chýbal, a preto začala súťažiť so Štefanom Stropkom. Chcela by však tanečníka aj za životného partnera? „**To je ťažká otázka. Sú pekní a veľmi príťažliví, ale keďže poznám ich povahy, tak asi nie,**“ dodáva s úsmevom.

Helena sa na vystúpenia líči sama, šaty jej šije krajčírka. „**Aj keď nohy nefungujú, pri tanci na vozíku musia mať aj hendikepovaný pocit, ako keby boli zdraví.**“ O svojom vozíku vraví, že je rozmazaný, keďže s ním môže tancovať len na rovnej ploche. Od bežného sa líši tým, že má päť koliesok a váži len okolo 7 kilogramov. Tanec na vozíku sa pred niekoľkými rokmi stal paralympijským športom. Aj keď ako šport nie je zaradený do programu paralympijských hier, venuje sa mu viac ako 20 krajín sveta a my nie sme výnimkou. „**Snom každého vrcholového športovca je dostať sa na olympiádu či paralympiádu. Verím, že sa mi to podarí, ak nie ako súťažiacej, tak aspoň ako trénerke.**“

Diery sú preč, kraj na nich ušil nové koberce

Vtáčkovce

Len v okrese Košice-okolie župa tento rok obnovila viac kilometrov ciest ako pred piatimi rokmi v celom kraji.

Havarijný stav vozovky, nebezpečné výtlky a cesta s najrôznejšími odtieňmi sivej. Takto to donedávna vyzeralo na trase medzi obcami Ploské-Ortáše a Vtáčkovce v okrese Košice-okolie. Košický samosprávny

kraj zrekonštruoval cestu po takmer 50-tich rokoch. Vodičom posluží nový asfaltový koberec bez výtlkov. Komfortnejšiu cestu si užijú po celej trase v dĺžke 4,5 kilometra. Župa tam zrealizovala výmenu podložia cesty,

vyčistila priekopy a opravila krajnice. Práce na modernizácii vozoviek pokračujú aj na iných miestach kraja. Zanedbané cesty a mosty sa tak pomaly stávajú minulosťou.

Cestárov aj počas jesene nájdete na úsekoch:

• zosuv v Podsúľovej • Hačava - Háj • Herľany - Žirovce • Moldava - Jasov - Košice • Spišská Nová Ves - Gorkého ulica • Stanča intravilán • Zádiel spojka • Bohdanovce • Haniska • Biel - Čierna nad Tisou • Trebišov - Nový Majer • most za Kluknavou • most za Stretavou • most pri Sirmíku • most v Hnilčíku • most pred obcou Úhorná • most pred jazerom Úhorná • most v Helcmanovciach • most za Markušovcami • most na Vinianskej ceste v Michalovciach • priepust za Jasovom • priepust pred Inovcami • priepust medzi Slancom a Slanským Novým Mestom • priepust pred Novým Salašom • Sečovce - Nový Ruskov • Boľ - Zatin • Smitzany - Čingov • zosuv v Hrišovciach • Rad - Svinice • Mníšek nad Hnilcom - Smolnícka Huta • Rudňany - Poráč • Baška spojka • Čelovce - Kuzmice • Gočaltovo - Štítik • Rožňavské Bystré intravilán • Drahňov

Úspechy poslancov KSK

Novinky zo Zastupiteľstva KSK

František Farkaš

SMER-SD

V uplynulom volebnom období som sa snažil ako člen Sociálnej komisie a krajskej Rady zdravia prispieť svojimi pripomienkami a návrhmi k riešeniu problémov v týchto oblastiach. Hlavnými témami boli riešenie pandemickej situácie, dostatku zdravotníckeho personálu, testovanie a očkovanie obyvateľov, riešenia problémov v zariadeniach sociálnej starostlivosti ako aj ich personálne a finančné zabezpečenie. Ako lekárovi mi leží na srdci hlavne zdravotníctvo, a preto sa zaujímam o problematiku pripravovanej reformy v zdravotníctve. Cieľom reformy nesmie byť úspora financií, ale zlepšenie dostupnosti a kvality zdravotníckych služieb.

Jozef Figel'

OLANO, SAS, KDH, NOVA

V prebiehajúcom volebnom období som ako člen komisie pre cirkevné a spoločenské otázky svoje aktivity smeroval predovšetkým k presadzovaniu projektov, ktoré vedú k podpore rodiny, ekumenickej spolupráci a k obnove kultúrnych a sakrálnych budov v našom regióne. V rámci dotačnej schémy Košického samosprávneho kraja som podporil projekt dostavby fary, pastoračného centra a rím. - kat. kostola v Košiciach na Sídlisku Ťahanovce. Ďalšou mojou aktivitou je zaradenie projektovej prípravy opravy cesty Kostolaň nad Hornádom - Sokol do harmonogramu opráv ciest KSK. Ako člen sociálnej komisie považujem za dôležité rozšírenie spektra sociálnych služieb a zlepšenie finančných podmienok pracovníkov v sociálnych zariadeniach v pôsobnosti KSK.

Iveta Fulková

OLANO, SAS, KDH, NOVA

Som rada, že sa nám podarilo zrealizovať rekonštrukciu mnohých komunikácií na Spiši, za všetky spomeniem cestu v Letanovciach, úsek Markušovce - Rudňany či Dukliansku ulicu v Spišskej Novej Vsi. Ako aktívneho športovca ma potešili investície do cykloturistiky, nový cyklochodník Harichovce - Iliašovce si pochvalujú mnohí Spišiaci. V prvom rade som však lekárka, ako predsedníčka Rady zdravia som hrdá na naše 3 veľkokapacitné očkovačie centrá v KE, MI a SNV. Podali sme vyše 267-tisíc dávok vakcíny a dúfam, že v tomto trende budeme pokračovať. Zaočkovaných máme 90 % klientov DSS. Čakajú nás však ďalšie úlohy, mojou prioritou bude prilákať do odľahlých regiónov kraja praktických lekárov, kde mnoho ambulancií končí bez nástupcu.

Poslanci Košického samosprávneho kraja rokovali po 27.- krát v tomto volebnom období 25. októbra. Pribeh zastupiteľstva bol vysielaný naživo na Facebooku KSK a na webovej stránke web.vucke.sk, kde bol zverejnený aj prehľad tém a kompletne materiály rokovania. Zastupiteľstvo KSK sa konalo v súlade s aktuálnymi pandemickými opatreniami.

Najdôležitejšie témy z rokovania 25. októbra

Kraj schválil spolufinancovanie II. etapy rekonštrukcie cesty II/576 Bohdanovce - Herľany v okrese Košice-okolie.

Poslanci boli informovaní o príprave Integrovannej územnej stratégie Košického kraja, ktorá je podkladom pre čerpanie eurofondov v novom programovom období.

Župa poskytne dotáciu 13 kultúrnym zariadeniam KSK pri realizácii projektov na podporu udržateľnosti a odolnosti v súvislosti s pandemiou.

Poslanci podporili zámer na spolufinancovanie stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v súvislosti s výzvou MIRRI na zvýšenie počtu žiakov SOŠ na praktickom vyučovaní.

Nasledujúce Zastupiteľstvo KSK sa bude konať 13. decembra 2021.

Aj východniari sa už očkujú 3. dávkami

Výjazdový tím na školách

Prví východniari využili možnosť dať sa zaočkovať 3. dávkou vakcíny proti COVID-19 a poistiť tak svoje zdravie. S nástupom jesennej vlny pandémie začala župná výjazdová služba podávať 3. dávky prioritne najzraniteľnejším obyvateľom. Od druhej polovice októbra vyrážajú krajské zdravotnícke tímy do zariadení sociálnych služieb. Aj zaočkovanosť sa podpísala pod aktuálne pokojnú situáciu v 13 župných zariadeniach – dve vakcíny má takmer 89 percent klientov a vyše 75 percent zamestnancov. Teraz sa rozhodli íť pre 3. dávku. Len počas pilotného týždňa ju župná výjazdovka podala takmer 600 klientom a zamestnancom zariadení Via Lux v Barci, Bethesda senior n. o. v Košickom Lorinčíku, Jasanima a Subsidiu v Rožňave, Domke v Košiciach, Lúči v Šemši a Patrii n. o. v Drienovci. Nárok na 3. dávku

Kraj vychádza v ústrety žiakom nad 12 rokov a zamestnancom stredných škôl v kraji, ktorí majú záujem o očkovanie. Zaočkovať sa môžu priamo v budove školy. Od začiatku školského roka túto službu krajského výjazdového tímu využilo 236 žiakov a učiteľov zo 47 škôl v kraji. Žiaci do 18 rokov dostávajú vakcínu od Pfizer/BioNTech, študenti nad 18 rokov a zamestnanci si môžu zvoliť medzi vakcínou od Pfizer/BioNTech a Janssen od Johnson&Johnson. Očkovanie neplnoletých žiakov si vyžaduje prítomnosť zákonného zástupcu.

vakcíny mali medzi prvými aj východniari s potlačenou, poškodenou alebo oslabenou imunitou. Išlo napríklad o pacientov s onkologickým ochorením, po transplantácii, s reumatickou artritídou a podobne. Počas prvého očkovačieho víkend si pre 3. vakcínu prišlo do Veľkokapacitného krajského očkovačieho centra na Ostrovského ulici v Košiciach prvých 600 ľudí. Možnosť prihlásiť sa na 3. dávku cez korona.gov.sk majú aj obyvatelia nad 18 rokov. Podľa rozhodnutia Ministerstva zdravotníctva SR sú na 3. dávku určené vakcíny Pfizer/BioNTech a Moderna. Ľudia s poruchou imunity sa mohli dať zaočkovať 3. dávkou vakcíny najskôr po štyroch týždňoch od podania druhej dávky. Zvyšná populácia najskôr po šiestich mesiacoch.

Morské oko je šperkom Vihorlatských lesov

Čarovná turistika v jeseni

Aj keď sú kvôli kratším dňom a chladnejšiemu počasiu jesenné potulky trochu náročnejšie na prípravu a organizáciu, odmeňujú nás zážitkami, ktoré iné ročné obdobia vyčarovať nedokážu. Pokojná atmosféra prírody, ktorá sa chystá na oddych, no zároveň hýri množstvom farieb, je veľkou výzvou na prekonanie papučovej nálady. Aj v tomto roku to zatiaľ vyzerá na november, ktorého počasie dáva podľa predpovede aspoň v prvej jeho polovici príslub výletov do prírody, robiacich fajne na tele aj na duši. Preto upriamujeme vašu pozornosť na klenot ukrývajúci sa v takmer najvýchodnejšom cípe našej župy. Výlet do Sobraneckého okresu, k tamojšiemu jazeru Morské oko a prípadná túra na Sninský kameň, ktorý sa nad ním týči, je ideálnym miestom na rodinnú jesennú potulku.

Opäť na kraj sveta

Tak ako pri iných zákutiach košickej župy, aj v tomto prípade nás prekvapí rýchla zmena atmosféry aj vzhľadu územia, ktorým prechádzame. Akoby sme cestovali časom. Ak k Morskému oku prichádzate po rušnej ceste vedúcej z Michaloviec na ukrajinskú hranicu, idete dlho zemlínskymi rovinami. Krátko pred Sobrancami odbočíte doľava na výpadovku smerujúcu k dedinke Remetské Hámre, za ktorou sa Morské oko nachádza. A dostávate sa do iného sveta. Autá stretávajú len sporadicky a po oboch stranách sa roviny dvíhajú do kopcov, ktoré sa približujú k vozovke. Výprava začína na príjazdovom parkovisku za

Remetskými Hámrami. K Morskému oku z neho vedie nenáročná, zhruba kilometrová prechádzka.

Perla uprostred lesov

Po príchode k brehu jazera nám nevedoľak prišla na um nedávna reklamná kampaň Krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus. Tá v nej propagovala turistické miesta v našej župe aj tým, že hoc sú prinajmenšom také zaujímavé ako iné na Slovensku, nemusíte sa v nich prebíjať davmi turistov, čakať na lístky a nechať sa vyrušovať všakovakými zábavnými atrakciami. A práve o tom je aj Morské oko. Po

Štrbskom plese a Veľkom Hincovom plese vo Vysokých Tatrách je tretím najväčším prírodným jazerom na Slovensku. A viete si predstaviť, že by ste sa, dajme tomu v piatok poobede, prechádzali popri tatranských plesách takmer osamotení a len kde-tu stretli zopár ľudí? Pri Morském oku sa nám to podarilo. A pritom vás toto najväčšie jazeru Vihorlatských vrchov a zároveň aj najväčšie sopečné jazeru Slovenska očarí už od prvej chvíle. Po niekoľkých desiatkach metrov dôjdete ku kaštieliku Morské oko. V 20-tych rokoch minulého storočia ho dala vybudovať grófkva Gladys Vanderbilt Széchenyi, vtedajšia majiteľka okolitých lesov, pre svoju dcéru, aby sa mohla liečiť v prírodnom prostredí jazera. Rekonvalescencia mladej šľachtickej vraj dopadla dobre. Do akej miery sa o to pričínilo aj prostredie Morského oka, je nám ťažko hodnotiť, no každopádne z lavičky malej pláže pred kaštielikom sa na jazeru pozerá skvostne a nechce za nej vstať. Ak sa nakoniec predsa len premôžete, máte možnosť absolvovať náučný chodník, ktorý vám prezradí čo-to o zaujímavostiach a osobitostiach okolitého Vihorlatu. Zdatnejší turisti môžu vyšliapať na Sninský kameň. Teda presnejšie kamene. Sú to dve, neďaleko od seba usadené bralá na vrchole kopca, na ktoré sa dostanete železnými rebríkmi. V prípade dobrého počasia z nich okrem Morského oka, Sniny, Polonín, Slanských a Bukovských vrchov môžete dovidieť až na končiare Vysokých a Nízkych Tatier a na Kráľovú hoľu.

Medvedí rev

Po zostupe zo Sninských kameňov sme pred odchodom domov cítili potrebu popásť sa ešte pohľadom z brehu jazera. Tentoraz sme si vybrali pláž pred bufetom Morské oko, ktorý bol síce zatvorený, ale na jeho lavičkách pri vode sa sedelo dobre. Po nejakom čase nás trochu začalo znepokojovať niečo, čo znelo ako rev medveďa. Po chvíli bolo napätie a záhadám koniec. Zdroj zvukov pochádzal z infor-

Exteriérová prírodovedná učebňa

mačného panelu blízkej exteriérovej prírodovednej učebne, ktorú práve študovali ďalší ojedinelí turisti. Boli na ňom vyobrazené šelmy a iné okolité zverstvo. Stláčaním tlačidiel pri obrázkoch zisťovali, aké zvuky ten

ktorý obyvateľ lesa vydáva, a pritom aj zľahka vystrašili naivných turistov. Kiežby aj na iných, podobne krásnych miestach prírody boli hlasy zvierat tým jediným, čo by sa z reproduktorov ozývalo.

Morské oko patrí medzi najväčšie jazerá na Slovensku

Informácie o výletoch v Košickom kraji: vylety.kosiceregion.com

Spoznajte remeslo aj národnosti

Sychravý november môže byť vďaka kultúre v Košickom kraji o čosi veselší. Pozývame vás spoznať tunajších remeselníkov aj originalitu národností. Slovo majú hlavne výstavy, no zaujímavé aktivity pripravujú aj knižnice, divadlá a galérie.

2. 10. - 16. 12. 2021 Duchovné dedičstvo Zemplína a súčasnosť

Historické ikony, liturgické knihy z 15. storočia aj vzácne rúcha a ďalšie sakrálné predmety východného obradu predstavuje výstava v Zemplínskom múzeu v Michalovciach. Najväčší obdiv si však zaslúži kópia obrazu Klokočovskej Bohorodičky, patrónky Zemplína. Známa je javom slzenia.

21. 10. - 26. 11. Dedičstvo inšpiruje

Výrobky z keramiky, čipky, kože, dreva, šúpolia, rohoviny, ale aj produkty z medu. To je výber, ktorý na vás čaká

v Dome remesiel na Hrnčiarskej ulici v Košiciach. To najlepšie z Remeselníckeho inkubátora Gemer vystavujú tradiční remeselníci z celého Košického kraja.

25. 11. 2021 Testament 18:00 hod.

Národnostné divadlo Romathan uvedie premiéru v nových priestoroch na Továrenskej 3 v Košiciach. Divákom predvedie silu rodinnej súdržnosti a súrodeneckého puta. Rodina je totiž miestom, kde sa rodia a utvárajú medziľudské vzťahy.

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemickej situácie.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **30. 11. 2021**. Vyhrať môžete vôňu do auta, zápisník na magnetke, šiltovku a multifunkčnú šatku. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Jozef Dulín, Ladislav Hohoš**.

Lucius Annaeus Seneca: ... (tajnička)

Autor: Juraj Mitošinka	skratka titulu Monsignore	druh plyno-silikátu (stav.)	asýrsky boh mesta Eridu	ako, stáby (poet.)	žilnatá homína	kmeňový kňaz a čarodejník	Pomôcky: itong, milia, aimak, Uri, mitra, areg	voňavka (zastar.), odekolon	značka molybdénu	vzorec nitridu hliníka	austrálsky medvedík	Arnolda (dom.)	3. časť tajničky	skalná stena, bralo
miešaš, vymiešavaš							ohmatajú (hovor.)							
1. časť tajničky							španielske žen. meno časť púšte Sahary							
japonská národná hra			kraj v Mongolsku						mrazený výrobok biely útvar na pokožke					
skratka rozhlas. spoločnosti Haiti				rumun. let. spoloč. rímske číslo 502						cudzokrajné zviera skr. štátu Kentucky				
Egídus (dom.)					Kornélia (dom.) prvok zn. Nd							semitský boh Adriána (dom.)		
Pomôcky: RNM, boa, BT, Tin, isit, TAROM, EI	neprijetnosť, trápenie	etruský boh neba hybná sila				umiestnenia lopty do brány rana, jazva					spojka odoberanie			
priložíš k niečomu pevnému, podoprieš							značka niklu Ivan (dom.)			škandinávsky boh nedávno vzniknutá				
juhoamerický nejedovatý had				skr. súhvezdia Orión švajčiars. kantón				ženské meno hlboký ženský hlas						
skratka interhotela			oznamuje priestupky telev. sp. Bulharska						otč skratka okresného výboru				skratka obrneného transportéra	skratka majstrovstiev Európy
2. časť tajničky														
mužské meno						odstraňujete uzáver								